

Vil at Høyesterett skal avklare advokaters profesjonsansvar

Underrettene ser ut til å stille stadig strengere ansvarskrav overfor advokater. Det bør i større grad skilles mellom profesjonelle og private klienter i ansvarsvurderingen, mener ekspert.

TEKST: THEA N. DAHL

Advokat Toralf Wågheim, som er ekspert på profesjonsansvar og fast spaltist i Advokatbladet, etterlyser en avklaring fra Høyesterett.

— En nærmere fastleggelse av ansvarsnormen vil være rettslig avklarende, både for advokatene og klientene, ved å gi nærmere føringer for hvilke plikter og rettigheter som følger med et advokatoppdrag, sier Wågheim, som er partner i Riisa i Bergen.

Det har i lang tid eksistert et strengt profesjonsansvar for advokater. Noen saker tyder likevel på at tingretten og lagmannsretten har lagt seg på en hardere linje enn tidligere, mener han.

— Rettspraksis de siste årene kan indikere at domstolene har anvendt en strengere ansvarsnorm. De har i enkelte saker stilt strenge krav til advokatens kommunikasjon av sine råd, og til klargjøring av risikoelementer som ligger i randsonen av et oppdrag. Det er også eksempler på at underrettene har ilagt ansvar for mangelfull rådgivning om kommersielle forhold, noe som tradisjonelt er ansett å falle utenfor advokatens oppdrag, sier Wågheim.

KLIENTANSVAR

Om en klient er profesjonell eller ikke har betydning for profesjonsansvaret, mener Wågheim.

I 2009 ga Toralf Wågheim ut en fagbok om advokaters erstatningsansvar.

— Advokaters profesjonsansvar gjelder også når klienten er profesjonell, men advokaten bør kunne forutsette at profesjonelle klienter ikke trenger samme oppfølging og omfang på rådgivningen som en ikke-profesjonell klient.

Ved årsskiftet har det vært to ansvarsaker til behandling i Høyesteretts ankeutvalg. Den ene, som gjaldt anke over dom fra Borgarting lagmannsrett 17. september 2020 (LB-2019-85292), ble nektet fremmet av ankeutvalget 12. januar 2021.

— I lagmannsretten ble Arntzen de Besche dømt til å betale en erstatning på 100 millioner kroner. Det kommer således ingen nærmere avklaring av ansvarsnormen i denne saken.

Den andre, som er anke over dom fra Borgarting lagmannsrett 7. oktober 2020 (LB-2019-90271), ble nektet fremmet en drøy uke senere.

— I den andre dommen ble Kluge dømt til å betale erstatning med cirka 3,2 millioner etter transaksjonsrådgivning overfor en profesjonell klient. Begge sakene reiser etter min mening prinsipielle spørsmål om advokatens plikter overfor profesjonelle klienter, hvor det kunne vært nyttig med en nærmere avklaring fra Høyesterett, sier Wågheim.

- IKKE OVERHOLDT OMSORGSPLIKTEN

Sist Høyesterett tok stilling til advokaters ansvarsnorm var

Polaris Media får 100 mill. etter seier i advokatsak

”
En nærmere fastleggelse av ansvarsnormen vil være rettslig avklarende, både for advokatene og klientene.

*Av Camilla Østrem
 Tradisjonelt har advokatansvaret stort sett knyttet seg til nokså klare feil fra advokatens side, ifølge BAH-partner Jan B. Jansen. Han er prosessfullmektig for Arntzen de Besche i saken mot Polaris Media.*

Faksimiler fra E24 og Adresseavisen

for sju år siden, og siden den gang har det vært en rekke ansvarssaker for underrettene.

En kvinne fikk i 2014 advokatbistand i forbindelse med erstatningskrav etter en bilulykke. Tre uker før foreldelsesfristen utløp, sendte hun en epost hvor hun skrev at en annen advokat skulle ta over saken. Advokaten tolket dette som en oppsigelse, og informerte i sitt svar om foreldelsesfristen og hva hun måtte gjøre for å avbryte den. Kvinnen fikk likevel ikke tak i ny advokat før fristen, og kravet ble foreldet. Hun krevde så erstatning fra den oppsagte advokaten for at vedkommende ikke hadde overholdt omsorgsplikten overfor henne ved avslutningen av oppdraget.

Kvinnen vant frem på både i tingretten og lagmannsretten, mens Høyesterett kom til motsatt resultat. Den la vekt på at en advokat ikke har fullmakt til å opptre på vegne av en klient etter oppsigelse, og at advokatens plikter i en slik situasjon stort sett er avgrenset til å informere om avgjørende spørsmål – slik som foreldelsesfrist. Advokatforeningen var partshjelper i saken.

- VELDIG SYND AT HØYESTERETT IKKE SLAPP INN ANKEN

Tradisjonelt har advokatansvaret stort sett knyttet seg til nokså klare feil fra advokatens side, ifølge BAH-partner Jan B. Jansen. Han er prosessfullmektig for Arntzen de Besche i saken mot Polaris Media.

– I de senere årene har det kommet opp flere saker som gjelder oppdrag og rådgivning for profesjonelle parter, hvor man etter min mening med rette kan legge til grunn at klienten forstår de avtalene og transaksjonene man begir seg inn på, og den risiko det kan innebære. Den gamle formuleringen fra KPMG-dommen (Rt. 2020 s. 286) om at man utvetydig og med tyngde skal fremheve den risikoen man står overfor, passer ikke særlig godt i omfattende løpende forhandlinger som følges tett av klienten. Dette er relevant både ved vurderingen av uaktsomhetskravet og for spørsmålet om skadelidtes medvirkning. I det minste bør man etter mitt syn kunne legge til grunn at klienter tar opp forhold de finner uklare eller ikke forstår i slike prosesser, sier han.

– Jeg synes det var veldig synd at Høyesterett ikke slapp inn anken i saken mellom Polaris Media og Arntzen de Besche, hvor spørsmålet om hva advokaten kan forvente at profesjonelle klienter forstår kunne fått en sentral plass. Jeg er helt enig i at dette spørsmålet fortjener å få en avklaring i Høyesterett. •

Polaris Media vs. Arntzen de Besche

I september i fjor ble Arntzen de Besche dømt til å betale 100 millioner kroner i erstatning for uaktsom rådgivning da Polaris Media solgte Finn-aksjer til Schibsted (LB-2019-85292). Salget gjorde at Schibsteds eierandel vokste til over 90 prosent og dermed ga selskapet skattefordeler ved konsernbidrag. Polaris Media trodde en andel av skattefordelen ville tilfalle dem, men oppdaget etter avtaleinngåelse at det ikke var tilfelle.

Polaris Media mente på sin side at advokaten burde gjort dem oppmerksom på dette, mens Arntzen de Besche argumenterte med at den profesjonelle klienten selv har et ansvar for å sette seg godt inn i avtaleutkast og dokumenter.

Lagmannsretten konkluderte med at advokaten ikke hadde ivare tatt klientens oppgaver, og at Polaris Media ville fått en andel av skattefordelen dersom dette hadde blitt identifisert av advokaten.

Det Stavangerske Investeringssselskap vs. Kluge

Høsten 2020 ble Kluge dømt av Borgarting lagmannsrett til å betale 3,2 millioner etter uaktsom rådgivning (LB-2019-90271). Ved salg av et signalbygg i Sandnes i 2017 representerte advokatfirmaet utbygger. Utbygger kalkulerte med at merverdiavgiften fra byggingen skulle bli tilbakeført dersom bygget ble leid ut. Dette ble derimot ikke inkludert i salgsavtalen, og da bygget fikk leietakere, ble heller ikke MVA-avgiften tilbakeført.

Kluge mente på sin side at advokaten hadde tatt opp dette poenget, men lagmannsretten konkluderte med advokatfirmaet ikke var tydelig nok overfor klienten og dermed hadde opptrådt i strid med ansvarsnormen.